

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Waldemar Płóciennik (sprawozdawca)

w sprawie **J.S.**

skazanego z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 18 grudnia 2024 r.,

z urzędu, na skutek sygnalizacji potrzeby wznowienia postępowania w trybie art. 542 § 3 k.p.k., zawartej we wniosku skazanego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 kwietnia 2021 r., sygn. akt II AKa 364/20, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie z dnia 22 września 2020 r., sygn. akt V K 127/20,

1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wznawia postępowanie karne zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Apsrelacyjnego w Warszawie z dnia 21 kwietnia 2021 r., sygn. akt II AKa 364/20,

2. uchyla wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 kwietnia 2021 r., sygn. akt II AKa 364/20 i utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie z dnia

22 września 2020 r., sygn. akt V K 127/20 i sprawę przekazuje do rozpoznania Sądowi Okręgowemu Warszawa – Praga w Warszawie w postępowaniu pierwszoinstancyjnym,

3. kosztami postępowania wznowieniowego obciąża Skarb Państwa.

Małgorzata Gierszon

Jacek Błaszczyk

Waldemar Płóciennik

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie, wyrokiem z dnia 22 września 2020 r., sygn. akt V K 127/20, uznał J. S. za winnego popełnienia czynu z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i na podstawie art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności oraz czynu z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i na podstawie art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. wymierzył mu karę 5 lat pozbawienia wolności. Na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 85a k.k. oraz art. 86 § 1 k.k. wymierzył mu karę łączną 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, na poczet której zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 7.04.2020 r. od godz. 13:50 do dnia 22.09.2020 r., uznając orzeczoną karę pozbawienia wolności w tym zakresie za wykonaną.

Nadto, Sąd orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci obowiązku naprawienia szkody w całości, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonej E. N. 200 złotych oraz środek karny w postaci obowiązku naprawienia szkody w całości, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonej B. L. 750 złotych.

Apelację na korzyść oskarżonego wniósł jego obrońca, który podnosząc zarzut niewspółmierności orzeczonej wobec oskarżonego kary, wniósł o orzeczenie jej w łagodniejszym wymiarze.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył także prokurator, wnosząc apelację na niekorzyść oskarżonego i zaskarżając wyrok Sądu pierwszej instancji w całości.

Po rozpoznaniu wniesionych apelacji, Sąd Apelacyjny w Warszawie, wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2021 r., II AKa 364/20, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Pismem datowanym na 10 czerwca 2024 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego 21 czerwca 2024 r., skazany zasygnalizował potrzebę „cofnięcia wyroku” Sądu pierwszej instancji, tj. Sądu Okręgowego, albowiem składowi orzekającemu Przewodniczyła Sędzia X. Z. „politycznie i bezprawnie” nominowana przez Z. Z. do orzekania w jednym z największych sądów w Polsce. Jednocześnie skazany wniósł o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu „w celu napisania urzędowego pisma do w/w sprawy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Złożone przez skazanego pismo pozwoliło Sądowi Najwyższemu na kontrolę z urzędu wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 kwietnia 2021 r., sygn. akt II AKa 364/20, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie z dnia 22 września 2020 r., sygn. akt V K 127/20, na płaszczyźnie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. tj. kwestii bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci nienależytej obsady Sądu.

Sąd Najwyższy w dotychczasowym orzecznictwie niejednokrotnie stwierdzał, iż z samego faktu, że w składzie orzekającym zasiada sędzia sądu powszechnego powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3) nie wynika jeszcze wadliwości wydanego przez ten sąd orzeczenia. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w uchwale trzech połączonych Izb z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o

zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”.

Wykładnia prawa zawarta w tej uchwale jest nadal obowiązująca i Sąd Najwyższy pozostaje nią związany jako zasadą prawną. Stanowiska tego nie zmienia wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61 [por. m.in.: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2002, z. 6, poz. 22)]. Jak zasadnie podkreśla się bowiem w orzecznictwie, wskazany wyrok Trybunału Konstytucyjnego „wykracza poza zawarty w art. 188 Konstytucji katalog orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, które z mocy art. 190 ust. 1 Konstytucji uzyskują moc powszechnie obowiązującą. Wyrok ten nie uzyskał zatem mocy powszechnie obowiązującego orzeczenia i co oczywiste nie mógł uchylić uchwały 3 Izb SN (BSA 1-4110-1/20), ani przesądzić o jej obowiązywaniu. Stanować mógł zatem jedynie wyraz określonego i niewiążącego poglądu prawnego tego organu (Trybunału Konstytucyjnego)” – tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; por. także m.in.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2023 r., II KK 489/21.

W uchwale I KZP 2/22 z dnia 2 czerwca 2022 r., Sąd Najwyższy potwierdził pogląd przedstawiony w uchwale trzech połączonych Izb, jednocześnie podnosząc, że „brak podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka sytuacja zachodzi jedynie w stosunku do sędziów Sądu Najwyższego, którzy otrzymali nominacje w takich warunkach”. Sąd

Najwyższy uznał także, że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1, a „w wyniku zmian ustawowych, dokonanych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, organ ten przestał spełniać cechy organu konstytucyjnego, co uchyliło domniemanie spełnienia przez osoby powołane przez Prezydenta RP z rekomendacji takiej Krajowej Rady Sądownictwa na stanowisko sędziego kryteriów niezawisłości i bezstronności. Bezpośrednie uzależnienie od władzy politycznej decyzji podejmowanych w procedurze nominacji sędziowskich, uzasadniło przekonanie, że o nominacjach tych mogą decydować względy pozamerytoryczne” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2022 r., II KK 206/21). Powyższe oznacza, że brak bezstronności i niezawisłości sądu, w składzie którego zasiadał sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w wadliwym procesie przed Krajową Radą Sądownictwa od 17 stycznia 2018 r., należy ustalić *in concreto*.

Przeprowadzając test niezależności i bezstronności sądu w kontekście ewentualnego zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., należy mieć na względzie stopniowalność kryteriów doboru do sądów różnego rzędu, gdyż surowsze są wymagania w stosunku do sędziów ubiegających się o awans do sądów, które znajdują się wyżej w strukturze sądownictwa. To zaś przesądza o konieczności oceny w ramach testu niezawisłości konkretnego sędziego okoliczności takich jak np.: równoczesność (lub zbliżony czas) uruchomienia drogi awansowej z objęciem ważnego stanowiska w administracji sądowej w drodze arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości, utajnienie obrad KRS w zakresie danej kandydatury, jednoznacznie negatywna opinia zgromadzenia ogólnego sędziów, porównanie osiągnięć zawodowych kandydata z doświadczeniem zawodowym i poparciem środowiska dla kontrkandydatów, oraz to, czy kandydat w ogóle miał kontrkandydata do awansu, czy też był jedyną osobą, która wzięła udział w danym konkursie.

O wadliwości obsady sądu w przypadku, w którym w jego skład wchodzi sędzia powołany w wadliwym procesie nominacyjnym, może przesądzić ponadto fakt uzyskania nominacji na stanowiska funkcyjne pozostające w dyskrejonalnej kompetencji władzy politycznej, udział w pracach gremiów powiązanych z władzą polityczną, wykonywanie określonych zadań lub funkcji na podstawie arbitralnych decyzji władzy politycznej, co obejmuje również tzw. delegacje ministerialne, dodatkowe zatrudnienie w jednostkach bezpośrednio podporządkowanych władzy politycznej, charakter sprawy, do której rozstrzygnięcia ukształtowano dany skład sądu, a także działalność publiczna i wypowiedzi danego sędziego, wykraczająca poza gwarantowane przez Konstytucję ramy udziału w debacie publicznej, a wskazująca na zaangażowanie w realizację określonych celów politycznych władzy wykonawczej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2022 r., II KS 32/2, czy z dnia 30 maja 2023 r., II KK 23/22).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż z akt sprawy wynika, że w składzie orzekającym Sądu Apelacyjnego w Warszawie rozpoznającym wniesione apelacje zasiadali SSA X.1 Y.1 jako Przewodniczący oraz SSA X. Y. i SSR del. do SA X.2 Y.2.

Odwołując się do powyższych kryteriów, Sąd Najwyższy wielokrotnie już stwierdzał, że sąd orzekający z udziałem SSA X. Y. był *in concreto* sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taki pogląd został wyrażony zarówno w postępowaniach kasacyjnych, jak również wznowieniowych, w tym m.in. w wyrokach Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2023 r., II KK 74/22; z dnia 20 grudnia 2023 r., II KK 76/23; z dnia 8 lutego 2024 r., II KK 296/23; z dnia 15 lutego 2024 r., II KK 37/23; z dnia 4 kwietnia 2024 r., II KK 368/22; z dnia 10 kwietnia 2024 r., II KK 297/23; z dnia 16 kwietnia 2024 r., II KO 26/24; z dnia 16 kwietnia 2024 r., II KO 20/24; z dnia 17 kwietnia 2024 r., II KK 168/23, czy z dnia 18 kwietnia 2024 r., II KK 527/23.

Wskazane w powyższych orzeczeniach oceny i podnoszone okoliczności związane ze ścieżką awansową sędzi X. Y. pozostają aktualne także w rozważanej sprawie. W skrócie wskazać jednak należy na następujące okoliczności:

- Minister Sprawiedliwości decyzją z dnia 27 czerwca 2018 r. powierzył sędzi X. Y. z dniem 1 lipca 2018 r. obowiązki sędziego Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie, na okres sześciu lat;
- także decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 sierpnia 2018 r. sędzia została delegowana do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie od dnia 1 września 2018 r. do dnia 28 lutego 2019 r.;
- decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 lutego 2019 r. delegację przedłużono od dnia 1 marca 2019 r. na czas nieokreślony;
- sędzia X. Y. uzyskała nominację na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie w wyniku konkursu ogłoszonego w Monitorze Polskim z 2018 r., poz. 323. Do tego postępowania konkursowego na 20 wolnych stanowisk sędziowskich przystąpiło w sumie 30 osób, z czego uchwałę o przedstawieniu Prezydentowi RP wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego sądu apelacyjnego podjęto wobec 14 osób, zaś uchwałę o nieprzedstawieniu kandydatów również wobec 14 osób (dwie osoby wycofały swoje kandydatury). Jak wynika z uzasadnienia uchwały KRS z dnia 8 listopada 2019 r., Sędzia X. Y. uzyskała ocenę bardzo dobrą od sędziego oceniającego jej dorobek orzeczniczy, zaś zespół oceniający KRS jednogłośnie rekomendował jej kandydaturę. Wśród 14 osób objętych rekomendacją KRS znalazły się osoby ocenione pozytywnie przez sędziów ewaluujących ich dorobek orzeczniczy, natomiast KRS jednocześnie nie rekomendowała kilku osób, które uzyskały oceny wyższe – wyróżniające;
- w tym okresie Zgromadzenie Przedstawicieli Sędziów Apelacji Warszawskiej w uchwale wskazało, że odracza opiniowanie kandydatów w konkursach na wolne stanowiska sędziowskie. W dniu 26 czerwca 2019 r. Zgromadzenie podjęło uchwałę o odroczeniu opiniowania kandydatów do awansu przystępujących do konkursów ogłoszonych w 2018 i 2019 r. Podjęte uchwały nie wpłynęły na decyzję Sędzi X. Y. co do dalszego udziału w procedurze konkursowej;
- Krajowa Rada Sądownictwa wydała uchwałę nr 981/2019 z dnia 8 listopada 2019 r., w której przedstawiła Prezydentowi RP wniosek o powołanie m.in. X. Y. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym

w Warszawie. Kolegium Sądu Apelacyjnego w Warszawie zaopiniowało jej kandydaturę jednogłośnie pozytywnie;

- Pani X. Y. została powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie postanowieniem Prezydenta RP z dnia 15 grudnia 2020 r., nr [...], opublikowanym w Monitorze Polskim z 2021 r., poz. 48.;

- w maju 2020 r. sędzia X. Y. powołana została na funkcję Prezesa Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie. W tym czasie prezesa sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym powoływał spośród sędziów tego sądu dyscyplinarnego Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej. Niewątpliwie wśród sędziów powszechna była od 2020 r. wiedza, że istnieją uzasadnione zastrzeżenia do statusu Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego jako organu usytuowanego w strukturze sądownictwa w taki sposób, który pozwalał określić go mianem „sądu wyjątkowego” (por. znaną już wtedy uchwałę trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r.; wyrok TSUE z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. sprawy C 585/18, C 624/18 i C 625/18, EU:C:2019:982). Status Izby Dyscyplinarnej jako sądu został zdyskwalifikowany orzeczeniami zarówno ETPCz (Reczkowicz p. Polsce), jak i TSUE (m.in.: postanowienie Wiceprezesa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 lipca 2021 r., Komisja Europejska p. Rzeczypospolitej Polskiej, C-204/21 R, ECLI:EU:C:2021:593), co jednak nie wpłynęło na decyzję sędzi X. Y. na potrzebę ewentualnej weryfikacji umocowania do sprawowania swojej funkcji;

- w latach 2020 – 2023 sędzia sprawowała funkcję Prezesa Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie. W tym okresie, podlegający woli władzy wykonawczej i ówczesnego Ministra Sprawiedliwości Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych Piotr Schab i jego Zastępca Przemysław Radzik, zintensyfikowali działania dyskryminujące sędziów wskazujących na potrzebę ochrony niezawisłości i niezależności sądów;

- od 2017 r. Sędzia X. Y. była również wielokrotnie powoływana w skład Komisji Egzaminacyjnych jako przedstawicielka Ministra Sprawiedliwości w okresie w którym

podejmował on liczne działania wymierzone w niezawisłość sędziowską, m.in.: zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 lutego 2017 r. w sprawie powołania Komisji Egzaminacyjnej nr 10 do przeprowadzenia egzaminu adwokackiego w 2017 r. z siedzibą w Warszawie (Dz. Urz. MS 2017, poz. 52); zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 stycznia 2018 r. w sprawie powołania Komisji Egzaminacyjnej nr 2 do przeprowadzenia egzaminu adwokackiego w 2018 r. z siedzibą w Warszawie (Dz. Urz. MS 2018, poz. 7); zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 stycznia 2019 r. w sprawie powołania Komisji Egzaminacyjnej nr 2 do przeprowadzenia egzaminu adwokackiego w 2019 r. z siedzibą w Warszawie (Dz. Urz. MS 2019, poz. 14); zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2020 r. w sprawie powołania Komisji Egzaminacyjnej do przeprowadzenia egzaminu adwokackiego z siedzibą w Warszawie (Dz. Urz. MS 2020, poz. 30); zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2021 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie powołania Komisji Egzaminacyjnej Nr 2 do spraw aplikacji notarialnej przy Ministrze Sprawiedliwości z siedzibą w Warszawie – Sędzia X. Y. została powołana jako Zastępca Przewodniczącego Komisji (Dz. Urz. MS 2021, poz. 214); zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie powołania Komisji Egzaminacyjnej nr 3 do przeprowadzenia egzaminu adwokackiego w 2022 r. z siedzibą w Warszawie (Dz. Urz. MS 2022, poz. 93);

- na mocy uchwały nr [...] /2023 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie powołania komisarzy wyborczych, Pani X. Y. została powołana na stanowisko Komisarza Wyborczego dla Warszawy II. Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 166 § 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2408) komisarzy wyborczych powołuje na okres 5 lat Państwowa Komisja Wyborcza na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Jest to zatem jeszcze jedna okoliczność wskazująca na uzyskanie przez Panią X. Y. określonej funkcji w związku z rekomendacją przedstawiciela władzy wykonawczej.

Dla oceny standardu niezależności i bezstronności znaczenie mają także okoliczności występujące już po wydaniu wyroku skazującego J. S., w tym m.in.

dalsze pełnienie funkcji Prezesa Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie, czy wyznaczenie zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2021 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie powołania Komisji Egzaminacyjnej Nr 2 do spraw aplikacji notarialnej przy Ministrze Sprawiedliwości z siedzibą w Warszawie – Sędzia X. Y. została powołana jako Zastępca Przewodniczącego Komisji (Dz. Urz. MS 2021, poz. 214), a także zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 lutego 2023 r. w sprawie powołania Komisji Egzaminacyjnej nr 3 do przeprowadzenia egzaminu adwokackiego w 2023 r. z siedzibą w Warszawie (Dz. Urz. MS 2023, poz. 21). Uwadze Sądu Najwyższego nie uszedł również fakt, że sędzia X. Y. orzekała z naruszeniem standardu *nemo iudex in causa sua* w sprawie, której istotą było rozważenie kwestii wadliwości powołania na urząd sędziego, która odnosi się wprost także do w/w sędzi - postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 kwietnia 2023 r., w sprawie sygn. akt II AKzW 285/23. Powyższe postanowienie zostało następnie uchylone postanowieniem z dnia 14 września 2023 r., II KO 78/23, przez Sąd Najwyższy, który zwrócił uwagę, że postanowienie zawierające wytyk zostało wydane przez Sąd Apelacyjny z udziałem sędziego (SSA X. Y.), w tożsamym stopniu dotkniętego okolicznością stanowiącą w przedmiotowej sprawie podstawę zawieszenia postępowania wykonawczego, co było podstawą udzielenia wytyku. Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego wykształciło się dość oczywiste stanowisko, że bezstronność jako m.in. zakaz orzekania we własnej sprawie (*nemo iudex in causa sua*) jest fundamentem zaufania do sądów i sprawowanego przez nie wymiaru sprawiedliwości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 29 marca 2022 r., II KO 27/22; z dnia 6 września 2022 r., II KK 44/21; z dnia 8 sierpnia 2023 r., III KK 22/23). Fakt, że SSA X. Y. jednoosobowo jako Sąd Apelacyjny w Warszawie zdecydowała się przystąpić do merytorycznego orzekania w ww. sprawie, wbrew treści powyższej zasady, stanowi okoliczność rzutującą na ocenę instytucjonalnej bezstronności Sądu odwoławczego orzekającego z jej udziałem w sprawie.

Sąd Najwyższy, dzieląc dotychczasowe stanowisko, wyraża pogląd, że w odniesieniu do osoby sędzi X. Y. ujawniły się okoliczności wskazujące na naruszenie przez tego sędziego standardu bezstronności i niezawisłości, oraz że zachodzi bezsporny i oczywisty związek sędziego z organami władzy wykonawczej oraz

innymi osobami bezpośrednio biorącymi po 2018 r. aktywny udział w zamachu na niezawisłość i bezstronność sądów, skutkujące bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k. Stąd też Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie II AKA 364/20, w którym zasiadała SSA X. Y., nie był należycie obsadzony.

Nienależyta była także obsada Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie, który orzekał jako sąd pierwszej instancji, a w składzie którego zasiadała sędzia X. Z.. Wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2024 r., II KK 35/23 sędzia X. Z. została uznana za sędziego, którego udział w składzie orzekającym nie daje gwarancji niezależności i bezstronności sądu. Negatywny wynik badania spełnienia testu niezależności i bezstronności przez w/w sędzię, Sąd Najwyższy stwierdził także w sprawach: II KO 13/24, II KO 20/24, czy w wyroku z dnia 16 maja 2024 r. w sprawie II KK 523/23. Argumenty przedstawione w powyższych orzeczeniach skład orzekający w przedmiotowej sprawie w pełni aprobuje.

Obszernie i szczegółowo Sąd Najwyższy omówił okoliczności i fakty prowadzące do wniosku o braku niezależności i bezstronności sędziego w sprawie II KK 35/23, stąd, jedynie w skrócie, należy je przytoczyć w tym miejscu. Pani X. Z. w 2005 r. złożyła egzamin prokuratorski i w latach 2005 - 2008 była asesorem prokuratorskim w Prokuraturze Rejonowej w S.. W okresie od 2008 r. do 2020 r. była prokuratorem w Prokuraturach Rejonowych - w S., w W. oraz w W.. W tym czasie kilkanaście razy starała się bezskutecznie o stanowisko sędziego w różnych sądach rejonowych w procedurze przed prawidłowo ukształtowaną Krajową Radą Sądownictwa. Następnie zgłosiła się do konkursu przed niekonstytucyjną, wadliwie ukształtowaną Krajową Radą Sądownictwa, od razu na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie, ogłoszonego obwieszczeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 marca 2018 r. Krajowa Rada Sądownictwa uznała, że przeprowadzenie konkursu na urząd sędziego jest możliwe pomimo braku opinii Zgromadzenia Przedstawicieli Sędziów Apelacji Warszawskiej, które odroczyło opiniowanie kandydatów na wolne stanowiska sędziowskie do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytań prejudycjalnych skierowanych przez Sąd Najwyższy, Naczelny Sąd Administracyjny oraz sądy powszechne w przedmiocie wątpliwości związanych z procesem

wyłaniania sędziowskich członków Krajowej Rady Sądownictwa od 2018 r. Na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] /2019 z dnia 26 lipca 2019 r. przedstawiono Prezydentowi RP wniosek o powołanie X. Z. na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie. Postanowieniem z dnia 4 maja 2020 r., X. Z. została powołana przez Prezydenta RP na urząd sędziego tego Sądu (M.P. z 2020 r. poz. 540). Po upływie niecałych trzech lat od objęcia stanowiska sędziego sądu okręgowego Pani X. Z. w dniu 5 stycznia 2023 r. zgłosiła swoją kandydaturę na delegację do Sądu Apelacyjnego w Warszawie (w sytuacji, gdy troje sędziów II Wydziału Karnego represjonowanych przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie oraz jego zastępcę za kwestionowanie legalności Krajowej Rady Sądownictwa oraz nominacji sędziowskich w procedurze z udziałem KRS po 2017 r. - zostało przeniesionych do Wydziału Pracy). Kolegium Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie na posiedzeniu w dniu 11 stycznia 2023 r. niejednogłośnie negatywnie zaopiniowało delegowanie sędzi do Sądu Apelacyjnego w Warszawie na 6 miesięcy. Również wiceprezes Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie wyraził negatywną opinię, o czym poinformował Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie, powołując się na bardzo trudną sytuację kadrową w pionie karnym oraz rosnące zaległości i wydłużenie czasu rozpoznawania spraw. Z kolei Kolegium Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 19 stycznia 2023 r. kandydaturę sędzi X. Z. na delegację zaopiniowało pozytywnie.

W dniu 14 marca 2023 r. sędzia X. Z. otrzymała delegację do Sądu Apelacyjnego w Warszawie na okres od 15 marca 2023 r. do 14 września 2023 r.

Pismem z dnia 28 lipca 2023 r. wiceprezes Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie poinformował Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie Piotra Schaba o swojej negatywnej opinii co do dalszej delegacji sędzi X. Z. z uwagi na bardzo trudną sytuację kadrową w pionie karnym. Jednakże Kolegium Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie jednogłośnie zaopiniowało pozytywnie wniosek o dalszą delegację. W konsekwencji w dniu 5 września 2023 r. sędzia otrzymała delegację do Sądu Apelacyjnego w Warszawie na okres od 15 września 2023 r. do 14 marca 2024 r.

W dniu 1 października 2023 r., mając niewiele ponad trzyletni staż sędziowski, będąc wyłącznie delegowaną do Sądu Apelacyjnego w Warszawie, pani X. Z. została przewodniczącą II Wydziału Karnego tego Sądu.

Będąc sędzią sądu okręgowego nieco ponad dwa lata, nie przechodząc szczebla sędziego sądu rejonowego, sędzia X. Z. zgłosiła się do konkursu na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie ogłoszonego przez Ministra Sprawiedliwości w dniu 29 września 2022 r. (M.P. z 2022 r. poz. 945).

Sąd Najwyższy w sprawie II KK 35/23 zwrócił uwagę na zbieżność czasową - ogłoszenie konkursu na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie nastąpiło w miesiąc po przeniesieniu wspomnianych już trzech sędzi z wydziału karnego tego Sądu.

Na podstawie uchwały nr [...] /2023 z dnia 6 września 2023 r. Krajowa Rada Sądownictwa przedstawiła wniosek o powołanie sędzi X. Z. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Postanowieniem z dnia 15 listopada 2023 r. została powołana przez Prezydenta RP na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie (M.P. z 2023 r. poz. 1412). Przedstawione okoliczności wskazują, że Sędzia nie tylko zaakceptowała działania władzy ustawodawczej i wykonawczej mającej na celu instrumentalne wykorzystanie władzy sądowniczej oraz podporządkowanie sądownictwa interesom politycznym, ale również swoimi działaniami afirmowała uzależnienie sądów od władzy wykonawczej.

W rezultacie Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie, rozpoznający sprawę oskarżonego J. S., w składzie którego zasiadała sędzia X. Z., nie stanowił sądu spełniającego standard bezstronności i niezawisłości, a zatem zachodziła bezwzględna podstawa odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Podsumowując wszystkie dotychczasowe rozważania, Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę stwierdza, że powyższe okoliczności dotyczące sędzi Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie X. Z. (obecnie sędzi Sądu Apelacyjnego w Warszawie) oraz sędzi Sądu Apelacyjnego w Warszawie X. Y., przesądzają o braku spełnienia kryterium niezależności i bezstronności Sądów z ich udziałem.

Z tych wszystkich powodów, wobec zaistnienia w postępowaniach przed Sądem pierwszej, jak i drugiej instancji bezwzględnej podstawy odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., konieczne stało się wznowienie z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 kwietnia 2021 r. w sprawie II AKa 364/20, uchylenie tego wyroku oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu Warszawa – Praga w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Procedując повторно Sąd ten rozpozna sprawę w składzie nierodzącym wątpliwości co do jego niezależności, niezawisłości i bezstronności, a więc w składzie spełniającym wymóg „sądu ustanowionego ustawą”.

Małgorzata Gierszon Jacek Błaszczyk Waldemar Płóciennik

r.g.

[a.ł]